

Agnieszka Jacewicz
Danuta Małkowska

KADRY I PŁACE 2022

**obowiązki pracodawców
rozliczanie świadczeń pracowniczych
dokumentacja kadrowa, podatkowa i ZUS**

Wydanie XXI uaktualnione

Stan prawny: 1 stycznia 2022 r.

ODDK Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka komandytowa
Gdańsk 2022

Spis treści

Wykaz skrótów	11
Wstęp	13

Rozdział I NAWIĄZANIE STOSUNKU PRACY

1. Charakterystyka i zasady nawiązania stosunku pracy	16
1.1. Istota stosunku pracy	16
1.2. Wykonywanie pracy poza siedzibą pracodawcy – telepraca i praca zdalna	22
1.3. Zanim dojdzie do podpisania umowy o pracę	27
1.4. Zawarcie umowy o pracę	29
2. Obowiązki pracodawcy wobec nowo zatrudnionych	32
2.1. Badania profilaktyczne	32
2.2. Zapoznanie z aktami prawa wewnętrznego oraz przepisami RODO	34
2.3. Dokumentacja pracownicza	39
2.4. Bezpieczeństwo i higiena pracy	47
2.5. Ustalenie stażu pracy nowo zatrudnionego pracownika	49
2.6. Obowiązki w zakresie ubezpieczeń społecznych, ubezpieczenia zdrowotnego oraz podatku dochodowego	50
2.7. Obowiązki informacyjne zakładu pracy wobec komornika	54
3. Sankcje za naruszenie prawa pracy	55
3.1. Odpowiedzialność pracodawcy	55
3.2. Odpowiedzialność osoby prowadzącej sprawę kadrowe	58
3.3. Upoważnienie pracownika do przetwarzania danych osobowych	59
4. Ochrona danych osobowych – stosowanie RODO w sprawach pracowniczych	60
5. Przykład – przyjęcie pracownika do pracy	67
6. Inne formy angażowania pracowników	78
6.1. Zatrudnianie młodocianych	78
6.2. Praktyka absolwencka	84

Rozdział II WYNAGRODZENIE ZE STOSUNKU PRACY

1. Wynagrodzenie za pracę i zasady jego ustalania	90
1.1. Istota wynagrodzenia i jego elementy składowe	90
1.2. Termin i sposób wypłaty wynagrodzenia	92
1.3. Ochrona wynagrodzenia za pracę	93
1.4. Wynagrodzenie minimalne	93

2. Czas pracy i jego ewidencja	96
2.1. Normy i wymiar czasu pracy	96
2.2. Systemy czasu pracy	104
2.3. Ewidencja czasu pracy	108
2.4. Praca w dni świąteczne i w porze nocnej	113
2.5. Czas pracy kadry kierowniczej	118
2.6. Odpoczynek i przerwy w pracy	119
3. Praca w godzinach nadliczbowych	124
3.1. Istota pracy w godzinach nadliczbowych	124
3.2. Ustalenie przekroczenia norm czasu pracy	125
3.3. Rekompensata za pracę w godzinach nadliczbowych	129

Rozdział III

ROZLICZANIE I DOKUMENTOWANIE WYNAGRODZEŃ

1. Procedura naliczania wynagrodzenia	138
1.1. Ustalenie przychodu pracownika	138
1.2. Składki na ubezpieczenia społeczne finansowane przez pracownika	139
1.3. Składka na ubezpieczenie zdrowotne	145
1.4. Zaliczka na podatek dochodowy od osób fizycznych – rozliczenie z urzędem skarbowym	147
1.5. Wpłaty na pracownicze plany kapitałowe (PPK)	192
1.6. Pozostałe potrącenia obowiązkowe z wynagrodzeń	202
1.7. Wynagrodzenie w walucie obcej	211
2. Składki finansowane przez pracodawcę	214
2.1. Składki na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i wypadkowe)	214
2.2. Składki na fundusze pozaubezpieczeniowe (FP, FS, FGŚP, FEP)	221
3. Dokumentacja związana z wynagrodzeniem pracownika	233
3.1. Dokumentacja i opłacanie składek ZUS	233
3.2. Dokumentacja wynagrodzeń	238
3.3. Przechowywanie dokumentacji wynagrodzeń	243
4. Przykład miesięcznego rozliczenia wynagrodzeń	246
5. Wynagrodzenie pracownika delegowanego za granicę	259
5.1. Zasady delegowania pracowników za granicę	259
5.2. Zasady opodatkowania wynagrodzenia za pracę w przypadku oddelegowania za granicę	261
5.3. Zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym od przychodów z pracy uzyskanych za granicą	266

Rozdział IV

WYNAGRODZENIE ZA CZAS NIEWYKONYWANIA PRACY

1. Urlop wypoczynkowy	274
1.1. Nabycie prawa, wymiar i zasady udzielania urlopu	275
1.2. Wynagrodzenie za czas urlopu	284
1.3. Ekwiwalent za niewykorzystany urlop	291
2. Inne dni wolne od pracy	296
2.1. Urlopy okolicznościowe	296
2.2. Urlop bezpłatny	302
2.3. Urlop wychowawczy	303

3.	Wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy	310
3.1.	Ustalanie prawa do wynagrodzenia lub zasiłku chorobowego	310
3.2.	Zasady obliczania wynagrodzenia (i zasiłku) za czas niezdolności do pracy	316
3.3.	Zasady obliczania wynagrodzenia za przepracowaną część miesiąca	329
3.4.	Ujęcie składkowe i podatkowe świadczeń za czas choroby	332
4.	Przykłady obliczania wynagrodzenia za czas niewykonywania pracy	335

Rozdział V

ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE I SOCJALNE PRZYŚLUGUJĄCE PRACOWNIKOM

1.	Świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa	350
1.1.	Świadczenia związane z chorobą ubezpieczonego	353
1.2.	Świadczenia z ubezpieczenia chorobowego związane z opieką nad dzieckiem lub innym członkiem rodziny	370
1.3.	Przykłady obliczania zasiłków z ubezpieczenia społecznego	396
2.	Świadczenia z ubezpieczenia wypadkowego	412
3.	Pozostałe świadczenia z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych	414
3.1.	Świadczenie przedemerytalne	414
3.2.	Zasiłek pogrzebowy	416
3.3.	Renta rodzinna	418
4.	Świadczenia socjalne zagwarantowane w Kodeksie pracy	418
4.1.	Odszkodowania i rekompensaty z tytułu utraty pracy	418
4.2.	Odprawy rentowe i emerytalne	420
4.3.	Odprawa pośmiertna	422
4.4.	Ujęcie składkowe i podatkowe odpraw, odszkodowań, rekompensat	423

Rozdział VI

ROCZNE ROZLICZENIE Z URZĘDEM SKARBOWYM W ZAKRESIE PODATKU DOCHODOWEGO

1.	Deklaracja roczna o pobranych zaliczkach na podatek dochodowy (PIT-4R)	426
2.	Informacja roczna o dochodach oraz o pobranych zaliczkach na podatek dochodowy (PIT-11)	426
3.	Roczne rozliczenie podatku dochodowego	431
4.	Przykłady rocznego rozliczenia podatku dochodowego od osób fizycznych	433

Rozdział VII

OCHRONA STOSUNKU PRACY. ROZWIĄZANIE I WYGAŚNIĘCIE UMOWY O PRACĘ

1.	Ustanie stosunku pracy	442
1.1.	Ochrona stosunku pracy przed zwolnieniem	442
1.2.	Wypowiedzenie stosunku pracy	447
1.3.	Wygaśnięcie umowy o pracę	453
2.	Obowiązki pracodawcy związane z rozwiązaniem umowy o pracę	459
2.1.	Obowiązki wynikające z przepisów prawa pracy	459
2.2.	Obowiązki związane z rozliczeniami publicznoprawnymi	465
2.3.	Pomoc pracodawcy w sprawach emerytalno-rentowych	467
2.4.	Przykład – zwolnienie pracownika z pracy	468

3. Upadłość lub likwidacja zakładu pracy	480
3.1. Obowiązki pracodawcy w przypadku likwidacji zakładu	480
3.2. Uprawnienia pracowników zlikwidowanego pracodawcy	485
3.3. Przywrócenie do pracy	488

Rozdział VIII
POZAPŁACOWE ŚWIADCZENIA PRACOWNICZE

1. Podróże służbowe pracowników	492
1.1. Krajowe podróże służbowe	495
1.2. Zagraniczne podróże służbowe	505
1.3. Ujęcie składkowe i podatkowe podróży służbowych	510
2. Ryczałty i ekwiwalenty za używanie prywatnego samochodu do celów służbowych	513
2.1. Ryczałt za samochód	514
2.2. Ekwiwalent za rzeczywiście przejechane kilometry	515
2.3. Ujęcie składkowe i podatkowe ryczałtów i ekwiwalentów samochodowych	516
3. Zakładowy fundusz świadczeń socjalnych (ZFŚS)	519
3.1. Istota i cel tworzenia funduszu	519
3.2. Podmioty tworzące fundusz	523
3.3. Źródła i zasady tworzenia funduszu	524
3.4. Ujęcie składkowe i podatkowe w zakresie ZFŚS	529
3.5. Świadczenie urlopowe	531
4. Świadczenia związane z bezpieczeństwem i higieną pracy	532
5. Pozostałe świadczenia pracownicze	536
5.1. Posiłki i napoje profilaktyczne	536
5.2. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych	537
5.3. Ubiór służbowy	543
5.4. Artykuły spożywcze na potrzeby pracowników	544
5.5. Inne świadczenia rzeczowe, nieodpłatne lub częściowo nieodpłatne udzielane pracownikom	544
5.6. Ujęcie składkowe i podatkowe pozostałych świadczeń pracowniczych	549

Rozdział IX
ROZLICZENIE I DOKUMENTACJA
WYNAGRODZEŃ OSÓB ZATRUDNIONYCH
NA PODSTAWIE UMÓW CYWILNOPRAWNYCH

1. Charakterystyka umów cywilnoprawnych	554
2. Zasady podlegania umów cywilnoprawnych ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu oraz wypłatom na PPK	578
2.1. Umowa-zlecenie	578
2.2. Umowa o dzieło	585
2.3. Zasady podlegania i rozliczania składek osób mających ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu wykonywania pracy na podstawie umowy-zlecenia	587
3. Rozliczenia z urzędem skarbowym i ZUS z tytułu umów cywilnoprawnych	591
3.1. Podatek dochodowy i składki na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne od umów-zleceń	591
3.2. Podatek dochodowy i składki na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne od umów o dzieło	599

4. Rozliczenie płatnika z tytułu umów cywilnoprawnych zawartych z własnym pracownikiem	603
5. Świadczenia z ubezpieczenia społecznego dla zleceniobiorców	606
5.1. Warunki uzyskania świadczeń	606
5.2. Zasady ustalania podstaw wymiaru zasiłków chorobowych	609
6. Koszty podróży służbowej zleceniobiorcy	612
7. Przykłady rozliczania i dokumentowania wynagrodzeń osób zatrudnionych na podstawie umowy-zlecenia i umowy o dzieło	612
Wykaz aktów prawnych	629